

Communio

LIBERALKATOLSK KYRKOTIDNING NR 2 2021 ÅRG 53

Medeltida målning i Ilstorps kyrka, utanför Sjöbo. Johannes Döparen med kamelklövar hängandes från armarna.

Wikimedia Commons.

Fram till och med 1952 skulle 24 juni varit Midsommardagen, Johannes Döparens dag, oavsett veckodag. Johannes Döparens dag en av kyrkoårets äldsta helgdagar. Se sid 3

Biskopens spalt

Vi närmar oss slutet av den första sommarmånaden och har inlett trefaldighetstiden som börjar med söndagar vars huvudtankar ska lära oss om vad Gud är. Viktiga huvudtankar att fundera över, att meditera över, även om vi aldrig fullt ut kommer att förstå Guds storhet. Vad Gud är har religiösa tänkare försökt att formulera sedan urminnes tider.

I kristna sammanhang är de tre historiska trosbekännelserna de viktigaste.

Den Apostoliska Trosbekännelsen är den äldsta av de tre. Den har sitt ursprung i den i den fornkristna församlingen i Rom, 200-talets början och dess namn är tidigast dokumenterat i ett brev från Ambrosius cirka 390.

Den Athanasianska Trosbekännelsen vars ursprung är okänt. Det är dock klart att kyrkofadern Athanasius inte har med denna trosbekännelse att göra, utan att det är en gallisk bekräftelse från 500-talet. Den ingår i romersk-katolska, lutherska och anglikanska läroframställningar, men inte av reformerta kyrkor. Ortodoxa kyrkor låter den ofta vara tryckt i sina gudstjänstböcker, men den används inte i det bysantinska gudstjänstlivet.

Den Nicaenska Trosbekännelsen – också kallad Credo, eftersom den på latin inleds med detta ord – är en kristen trosbekännelse, som, såväl som på två ord, är gemensam för både västliga och östliga kyrkor. I den Liberala Katolska Kyrkan användas vanligen kyrkans Trosakt som börjar med orden "Vi tror att Gud är Kärlek och

Makt och Sanning och Ljus . . .", den Nicaenska Trosbekännelsen använder vi främst under större högtider.

Att förklara vad Gud är går egentligen inte att uppfattas med vårt intellekt utan ligger på ett djupare inre plan. Men för att nå detta djupare plan måste dock vårt intellekt aktiveras så att vi har påståenden/frågeställningar att tänka på och meditera över.

Kyrkan huvudtankar under de inledande söndagarna i trefaldighetstiden avser att vara till vår hjälp i detta avseende. De är:

- Gud är Treenig
- Gud är Ljus
- Gud är Änglarnas Herre
- Gud är Kärlek
- Gud är Frid

Men innan du kan fördjupa dig om Guds storhet måste du lära känna dig själv och söka svaren på livets stora frågor: "Vem är jag?", "Varifrån kommer jag?" och "Vart är jag på väg?". Frågor som sedan tidernas begynnelse människan har sökt svaren på. För det är något av människans signum att försöka få ihop personlig identitet och mening i tillvaron.

En blick upp mot himlen säger att människan är intet, bara lite stjärnstoft i ett oändligt universum. Men en blick i spegeln låter oss ana något mer, en unik skapelse formad av tillvarons innersta mening. Dock finns det ett dolt djup bakom det yttre, okänt kanske till och med för oss själva.

På antikens Apollontempel i Delfi fanns några deviser, bland annat den berömda vishetsregeln – Känn dig själv. Det var en djupt rotad sanning att människan i sökandet efter sig själv, bör förstå och se sina gränser. En viktig nyckel i självkännedom innebär därför ödmjukhet.

Våra handlingar är ju ett komplex av motiv, medvetna eller omedvetna. Ett steg i rätt riktning är att i denna anda vara medveten om

mänsklig ofullkomlighet. Skriften säger: "Det goda som jag vill, det gör jag inte, men det onda som jag inte vill, det gör jag".

Det är bara i relation med andra som vi lär känna oss själva. Inte så att vi ska söka sanningen utanför oss själva – att jämföra sig med andra är en fallgrop. Men i umgänget med andra kan vi upptäcka och utveckla vår inre karaktär, bli medvetna om våra egna brister och styrkor.

Självkännedom är att förstå sin personlighet och motivation, sina vanor, behov och handlingsmönster. Större självinsikt och ökad självkännedom hjälper oss att förstå hur vi reagerar på bekräftelse och framgång jämfört med kritik och motgång.

Identitet formas under hela livet utifrån det vi kan och inte kan påverka. Vår identitet skapas genom de erfarenheter och intryck vi fått i mötet med andra, genom hur vi förhåller oss till och reagerar på vår omvärlds handlingar.

Känn dig själv – är en maning att öppna upp för och att ta vara på de krafter som kan förändra, att på ödmjukhetens stabila grund utvecklas och ta ansvar för sina handlingar.

+Sten-Bertil

Forts. från sid 7

Semesterplaner

Inggerd kallades som rysk storfurstinna Irina, och när hon blev änka gick hon i kloster och tog namnet Anna. Efter sin död upphöjdes hon till helgon i den ryskortodoxa kyrkan. Sedan 2018 finns i Mariakyrkan en stor ikon föreställande henne!

Jag har en förhoppning att någon gång hålla mäsas i St.Olofs kyrkoruin!

Ulf Johansson

Liberala Katolska Kyrkans ursprung

se vår hemsida www.lkk.se.

"Klicka" på **Om oss**

Förutom "Kyrkans ursprung" hittar du också "Kyrkans historik, Internationellt" och "Kyrkans historik, Sverige" mm.

Tiden kring midsommar

Kring midsommar, bryts trefaldighetstidens huvudtankar genom firandet av S:t Albans dag den 22/6, Johannes Döparens dag den 24/6, De heliga apostlarnas dag den 29/6 och Marias besök hos Elisabeth den 2/7.

S:t Alban är vår kyrkas skyddshelgon och även Englands helgon.

Då den Liberala Katolska Kyrkan bildades i England 1916 valde man honom som kyrkans skyddshelgon.

Legenden berättar att en präst sökte skydd hos honom undan förföljelsen. Under vistelsen blev Alban kristen genom prästens berättelser om Jesus. När gömstället till sist avslöjades, insisterade Alban att de båda skulle byta kläder så att prästen skulle undkomma och få tillfälle att berätta för fler om den sanna tron. Alban tillfångatogs därför och dömdes att gå samma öde till mötes som prästen skulle fått, om han inte offrade till de romerska gudarna. Eftersom den nydöpte

vägrade fördes han till avrättningsplatsen, i nuvarande S:t Albans, och halshöggs där.

Johannes Döparens dag har firats sen kring 400-talet, ungefär 100 år efter att Jesu födelse börjat firas till jul. Sedan 2002 firar Svenska kyrkan "Den helige Johannes Döparens dag" alltid söndagen efter midsommardagen, därav finns två Johannes Döparens dag i vår kyrkas almanacka.

Johannes var troligen syssling till Jesus. Han gjorde sig känd för att förkunna om att Messias skulle komma, att folket måste sluta synda. De åhörare som ville göra bättring döpte han i Jordanfloden. Han döpte även Jesus.

Johannes levde i vildmarken, vanligtvis beskriven klädd med kamelhårsmantel. Han åt det han kom över, ofta gräshoppor och vildhonung. Han kritiserade korruptionen inom religionen och kungen Herodes Antipas. Vilket ledde till att han fängslades. Den 29 augusti, troligen kring år 30, halshöggs han efter en önskan från Herodes hustru.

Johannes attribut är kors, lamm och kamelhårsrock. Han är skyddshelgon för dopet, klosterlivet och epileptikerna. Ses ofta med huvud, klövar eller hjärta från kamel.

Vid mässan på De heliga apostlarnas dag ber vi:

Vi tackar dig, o Herre, för den lärdom och det exempel som dina heliga apostlar givit oss, och vi ber att de som har mottagit deras underbara styrka alltid må vara fyllda med din visdom och din kärlek så att under deras fasta ledning din heliga Kyrka alltid glädjefullt må tjäna Fadern, Sonen och den Helige Ande, en Gud i evigheters evighet. Amen.

På dagen för Marias besök hos Elisabeth lyder evangelietexten:

Några dagar efteråt gav sig Maria i väg till en stad i Juda bergsbygd; hon gick till Sakarias hus och sökte upp Elisabeth. När Elisabeth hörde Marias hälsning sparkade barnet till i henne, och hon fylldes av helig ande. Hon ropade med hög röst: "Välsignad är du mer än andra kvinnor, och välsignat det barn du bär inom dig. Hur kan det hända mig, att min herres mor kommer till mig? När mina öron hörde din hälsning sparkade barnet till i mig av fröjd. Salig hon som trodde, ty det som Herren har låtit säga henne skall gå i uppfyllelse." Då sade Maria: "Min själ prisar Herrens storhet, min ande jublar över Gud, min frälsare: han har vänt sin blick till sin ringa tjänarinna. Från denna stund skall alla släkten prisa mig salig: stora ting låter den Mäktige ske med mig, hans namn är heligt."

KALLELSE

till Samfundets årsmöte 2021:

Samfundet Liberala Katolska kyrkan i Sverige håller sitt ordinarie årsmöte söndagen den 3 oktober 2021 kl. 13.00 i S:t Mikael's och Alla Änglars Kyrka, Flottbrovägen 5, Stora Essingen, Stockholm.

Motioner till årsmötet från församlingar och enskilda medlemmar ska vara Samfundets LKK styrelse, Flottbrovägen 5, 112 64 Stockholm, tillhanda senast den 27 augusti 2021.

Namn på ombud, för församlingar och klerikala synoden, med adressuppgift ska vara Samfundets LKK styrelse, Flottbrovägen 5, 112 64 Stockholm, tillhanda senast den 27 augusti 2021.

Till årsmötet kallas församlingarnas valda ombud, men alla intresserade är välkomna att delta i Mikaelidagens mässa kl.11.00 och årsmötet. Efter årsmötet går vi tillsammans ut och äter en bit mat.

Semesterplaner

Sigtuna kan vara ett förslag

När Erik Segersäll på 900-talets slut grundar Sigtuna och knyter de kristna stormannaätterna till sig, kan detta ses som en motpol till kultplatsen Gamla Uppsala. Här höll de gammaltroende stormannaätterna ända fram till 1130-talet fast vid Tor, Oden och Freja.

När kung Sverker den äldre på 1130-talet tar makten över Sverige, så verkar det som om det är han som stänger den fornordiska kulten i Gamla Uppsala. Först nu på 1130-talet etableras den första kyrkan i Gamla Uppsala och denna kyrka blir 1164 Sveriges första ärkebiskopskatedral och ärkebiskopssäte. Men fram till 1130-talet ligger alltså Upplands biskopssäte i Sigtuna.

De tidiga kyrkorna

Trots att Sigtuna mister sin biskop, behåller staden sin status som viktig kyrklig etableringsplats under medeltiden. Om detta vittnar kyrkornas arkitektoniska utveckling med om- och tillbyggnader under 12.00-, 13.00- och 1400-talen samt att man på 1230 i Sigtuna får ett av Nordens första domini-kanerklöster.

Samtliga kyrkor i Sigtuna, utom Mariakyrkan, har sitt ursprung i träkyrkor från 1000-talet eller från 1100-talets början som låg under de nuvarande stenkyrkorna. De allra tidigaste kyrkorna kan ha legat på 2 eller möjligen 3 platser i Sigtuna. En av de tidigaste kyrkplatserna är vid Sigtuna museitomt. Den andra och tredje platsen är där S:t Olof och S:t Pers stenkyrkoruiner ligger idag.

Numer pågår en diskussion om vilken kyrka som var biskopskyrka nr 1 eller 2 - kyrkan på museitomten eller det som idag är St. Olofs ruin.

Två indikationer på att kyrkan på museitomten är den första biskopskyrkan i Sigtuna (från 1000-talet) är att man bredvid stenkyrkans murar funnit en biskopsgrav och att denna kyrka ligger på själva Kungsgårdstomten. De tidigaste biskoparna i Norden var kungens huskaplaner och därmed knutna till kungsgårds-kyrkor.

Antingen har kungsgårdskyrkan på museitomten fortsatt att vara

biskopskyrka ända fram tills dess att man flyttar stiftsfunktionen till Gamla Uppsala på 1130-talet, eller så har biskopsfunktionen överflyttats till någon av de andra äldre kyrkorna, S:t Olof eller möjligen S:t Per.

Länge trodde man alltså att S:t Per var en biskopskyrka men idag lutar det alltså mer åt att det var S:t Olof. Detta p.g.a. av S:t Olofs stora "funktionella kor", d.v.s. med korsarmarna, centraltornet och det framför allt stora treskeppiga koret med altarabsiden som kunde rymma många präster och ha en praktisk rituell funktion som man behövde i en domkyrka.

Kungsgårdstomten låg mitt i staden, och här byggdes vid 1000-talets slut den första stenkyrkan i Mälaronrådet. Omkring 1060 grundades i Sigtuna Svealands första biskopssäte med Adalvard d.y.. Ovannämnda stenkyrka var biskopens kyrka, den första domkyrkan. Den revs under högmedeltiden men rester av murarna finns bevarade under mark. På denna tomt ligger numera Sigtuna museum. Om stadens dåtida betydelse vittnar Adam av Bremen, som omkring 1070 kallar Sigtuna civitas magna.

År 1130 flyttades biskopssätet till Gamla Uppsala.

Under den tidiga medeltiden byggdes inte mindre än sex eller sju andra stenkyrkor med omgivande kyrkogårdar. Alla utom domkyrkan lades längs en nyanlagd gata utanför det gamla bebyggelseområdet. Av dessa kyrkor står S:t Per, S:t Lars och S:t Olof kvar som ruiner, av de övriga syns inget ovan mark. Gustav Vasa lät använda stenarna från ruinerna som byggnadsmaterial till Svartsjö slott. Johan III befallde sedermera att ruinerna skulle bevaras.

Sigtuna är den första staden i det svenska rike som sakta började växa fram i skiftet mellan vikingatid och medeltid. Den anlades på sin nuvarande plats omkring 980. Från en rak gata 30 meter från stranden stakades åtta meter breda och 30 meter långa tomter ut. Från omkring 995 förekommer myntning i staden.

Den styrande församlingen och lagstiftare etablerade sig i staden!

En av de första lagarna som nedtecknades, visar på att nu är det kristna lagar som gäller! Lagtexten fastslog att det var olagligt att sätta ut nyfödda i skogen. Det var väl den tidens abort! Vikingarna hade under många år påverkats av kristendomen på sina resor och naturligtvis Ansgar!

Idag anses den troligaste förklaringen att namnet sik (sig) = "våtmark" och tuna, centralplats (handelsplats, befäst plats). En alternativ förklaring är att det skulle vara en kopiering från det keltiska Segodunon, med betydelsen stark borg. Namnet har troligen ursprungligen syftat på det gamla Fornsigtuna i Håtuna, och flyttas med när staden anlades Sigtuna skrevs på en runsten från 1000-talet Sihtunum. Stenen finns utställd i Sigtuna museum. På mynt från ungefär samma tid finns Sigtunanamnet i andra varianter.

I Sigtuna har omkring 630 forn lämningar anträffats. Från bronsåldern kommer spridda gravar. De flesta forn lämningarna kommer dock från järnåldern och finns på 25 gravfält och 35 runstenar, de flesta i stadsområdet. Två av runstenarna talar om frisiska gillen i staden. Dessutom finns en fornborg, Trollberget.

Det finns olika teorier om orsaken till Sigtunas uppkomst:

En teori går ut på att Sigtuna anlades som handelsort eftersom det hade ett bättre försvarsläge än Birka.

En annan att det var en önskan att hitta en ur fiskaliska synpunkter lämplig plats för riksenhetens förverkligande.

En tredje pekar mot en kristna missionens intresse att finna en motvikt mot hednatemplet i Gamla Uppsala dominerande inflytande.

En teori är att Sigtuna grundades på initiativ av Östergötland och Västergötland för att få en stöd- punkt i strävandena att ta kontroll över Mälarlanskapen.

Ytterligare teorier kring Sigtunas utveckling kan kopplas till Birkas försämrade kommunikationsläge.

Forts. sid 5

Semesterplaner

Detta härleddes enligt Björn Ambrosiani till att bruket av allt större skepp omöjliggjorde dragandet av dessa över land vid Tälje (Södertälje). På grund av detta kan Sigtunas funktion som stad ses som ett ersättande av Birka.

Sigtuna rådhus från 1744 lär vara Europas minsta. Det är ritat av borgmästare Eric Kijhlman (1708-1784).

För Sigtunas utveckling har två faktorer varit av stor betydelse, det kungliga myntverket och biskopsresidenset. Staden kan primärt ha anlagts som en maktpolitisk stödjepunkt och ett centrum för kyrka och mission. Handeln fick efterhand också betydelse. Myntningen, som började cirka 995 med engelska förebilder, vittnar om Sigtunas betydelse för handel. Under Olof Skötkonungs och hans efterträdare Anund Jakobs tid slogs under en 30-årsperiod ett par miljoner silvermynt. På 1000-talet var Sigtuna en internationellt känd ort med en rad namnkunniga utländska besökare. Staden nämns i flera västnordiska skaldedikter.

Ett tecken på stadens fortsatta betydelse är att dominikanerna etablerade ett konvent 1237 till jungfru Marias ära. Dominikanernas storslagna tegelkyrka, Sankta Maria kyrka, är bevarad och i dag Sigtunas församlingskyrka. Det är Sveriges äldsta tegelkyrka och den enda bevarade dominikanerkyrkan. Klosterbyggnaderna revs emellertid efter reformationen på 1500-talet.

Sigtuna konkurrerades mot slutet av 1200-talet ut av nygrundade städer som Uppsala och Stockholm. I samband med att Gustav Vasa upplöste klostret under reformationen och lade beslag på dess egendomar, började Sigtunas nedgångsperiod på allvar. Tre stadsbränder 1648-1666 fullbordade nedgången och Sigtuna blev en obetydlig by. År 1700 var dess

folkmängd 108 personer, mestadels bönder och fiskare. Sigtuna förde en allt mer tynande tillvaro, även om den hade ett uppsving på 1700-talet. År 1744 stod stadens rådhus färdigt, kallat Sveriges minsta. Fortfarande 1800 med 380 invånare kunde Sigtuna betecknas som "den sovande staden", till vilken enligt Vitalis (Erik Sjöberg) ingen landsväg ledde.[8] Ofta mycket gamla städer kom att vegetera som charmfulla, slumrande idyller, ganska oberörda av förändringarna på det ekonomiska och tekniska området. De har grundats under helt andra förutsättningar än vad som gällde under 1800-talet. Sigtuna kom till liv igen först när Sigtunastiftelsen grundades 1915.

Att veta om kyrkoruinerna:

När man står framför S:t Olofs ruin ser man resterna av en romansk kyrka i gråsten från första hälften av 1100-talet. Men det är mycket som ögat inte lägger märke till vid första anblick. Kyrkan har en lång och komplicerad byggnads historia.

En indikation på S:t Olofs kyrkas stora betydelse, är att man i början på 2000-talet hittade rester av äldre grundmurar under den nu synliga ruinen. Tidigare hade man förmodat att S:t Olofs kyrka tillkommit precis i slutet av 1000-talet eller i början av 1100-talet. Men vid de senaste utgrävningarna kunde man konstatera att de framgrävda grundmurarna är utförda i en grundmurskonstruktion som i Norden bara finns under 1000-talets mitt och som man har funnit i de allra äldsta stenkyrkorna i Norden t.ex. i Helgakorskyrkan i Dalby i Skåne som är från 1060. Detta är en häpnadsväckande upptäckt – I Sigtuna finns alltså en av Nordens äldsta stenkyrkor.

Grundmurarna från kyrkan från 1000-talet går naturligtvis inte att se eftersom utgrävningsschakten är igenfyllda. Däremot kan man på kyrkans södra sida i marknivå se tre murar som skjuter ut och bildar ett litet fyrkantigt rum. Innanför

murarna finns en grop med galler över och så ser man en liten märklig fönsteröppning i marknivå. Den här lilla utbyggnaden är troligen lika gammal som grundmurarna från 1000-talet. Den fanns alltså som en liten fristående byggnad, innan den synliga gråstenskyrkan byggdes.

Varför då och vad var det egentligen för en byggnad?

Brunnshus med helig källa

Arkeologerna kunde alltså konstatera att den lilla utbyggnaden på den södra sidan av S:t Olofs kormurar är äldre än den nuvarande synliga kyrkoruinens murar.

Troligen så är den här lilla utbyggnaden ett brunn- eller källhus. Kan det ha legat en helig källa här som man byggt ett brunnshus omkring? Källan har troligen en anknytning till S:t Olofskulten som var mycket stor i hela Norden vid denna tid. Kyrkoruinen är ju invigd till hans ära. Enligt S:t Olofslegenden så passerade Olof Haraldsson, (som senare blev helgonet S:t Olof efter sin död 1030) Sigtuna på sin väg från det ryska området tillbaka till Norge.

Det intressanta med detta lilla brunnshus är att man bygger ett hus i sten omkring den i en tid då man knappt ens bygger murade byggnader eller ens kyrkor i sten i Norden. Detta lilla källhus är det enda kända tidigmedeltida käll- och brunnshus i sten som vi känner till i Norden.

Men vad gör då det lilla fönstret i marknivå för nytta? En sådan här fönsteröppning från ett separat rum in mot ett kyrkorum, kallas i medeltida kyrkobyggnader för ett Hagioskåp, en öppning för att se det heliga. I det här fallet är den ursprungliga funktionen inte att man från tillbyggnaden skall se in i kyrkorummet, utan tvärtom, att man från kyrkorummet skall se den heliga källan.

S:t Olof, en Domkyrka?

Ett ytterligare argument för att S:t Olof kan ha fungerat som biskopskyrka under en period är att grundmurarna för den västra delen av kyrkan (långhuset) går ut under den moderna Olofsgatan, där man idag kan köra och parkera sin bil. Dessa murar ligger under gatan och upptäcktes vid utgrävningar kring 1920. "Detta bevisar att man ursprungligen tänkt sig att S:t Olofs kyrka skulle bli nästan dubbelt så som den ruin vi kan se idag.

Att läsa Bibeln med judiska ögon

Sammanfattning av biskop John Shelby Spong: "Liberating the Gospels" av Bertil Ramnerö, präst i Västerås stift

Inledning och text-redigering: Thorbjörn Carlsten, teol.mag.

Forts från nr 1 2021

Detta hängde i så fall samman med den politiska situationen. Paulus som levde före det judiska kriget säger också att Jesus visade sig "för de tolv"! Det fyllnadsval efter Judas som skulle företagits enligt Apg. 1 förefaller vara ett klumpigt försök att få ihop historien. Beklagansvärt är att Bibeln genom denna berättelse bidragit till den antisemitism som spritt sig runt om i världen.

Uppståndelsen enligt skrifterna I

Kristendomen står och faller med Jesu uppståndelse. Något måste ha hänt som vände

apostlarnas missmod. När det gäller berättelserna om vad som hände skiljer sig evangelierna markant från varandra. Paulus berättar att den uppståndne visade sig först för Petrus, sedan för de tolv, därefter för 500 bröder och så för Jakob, alla apostlarna och allra sist för Paulus själv. Markus berättar inte om något sådant utan i stället att han skulle visa sig i Galiléen. Matteus berättar om att han visade sig först för kvinnorna vid graven och senare för de elva. Lukas berättar att Petrus var den förste som mötte den uppståndne och sedan lärjungarna på väg till Emmaus. Johannes låter Jesus först uppenbara sig för Maria Magdalena, sedan för apostlarna och så sist för Petrus vid Tiberias sjö. När det gäller förhållandet mellan uppståndelsen och "himmelsfärden" så finns också här skillnader. Paulus ser de båda som identiska fenomen. Markus slutar sin version för tidigt för att överhuvud få med detta. Matteus har inte något om himmelsfärd varför det också för

honom verkar vara identiska fenomen. Hos Lukas går det 40 dagar mellan uppståndelse och himmelsfärd och sedan ytterligare 10 dagar till pingsten med andeutgjutelsen. Hos Johannes sker allt på en gång och därför råder identitet mellan de båda. När Paulus talar om uppståndelsen som upphøjelse så är det fråga om ett gudomligt handlande. Samtidigt kan vi konstatera att det finns ingen som ens försöker skildra hur uppståndelsen "gick till". Berättelserna hos Lukas och Johannes uppstår inte förrän 55 till 70 år efter slutet på Jesu jordiska liv. Sist skall det också konstateras att det inte var dessa legendartade berättelser som "startade kyrkan". Det skedde omgående och visar att kraften i påskupplevelsen lever oberoende av påskberättelserna. Påskupplevelsen i sig fick människorna att uppleva Gud på ett nytt sätt.

Uppståndelsen enligt skrifterna II

Frågorna som måste ställas är: Kan det tänkas att beskrivningarna av uppståndelsen är på en gång mytologiska och legendartade kring en verklighet som är definitiv men som inte låter sig beskrivas? Kan texterna vara midrashiska tolkningar av en sådan verklighet och inte avsedda att tolkas bokstavligt? Om evangelierna avsågs att användas liturgiskt så förklarar det också varför de tre synoptiska evangelierna utformades så att Jesu verksamhet tycktes utspelas under ett år. Detta i sin tur berodde på att evangelierna var skrivna för en kyrka som läste berättelsen om Jesu liv under ett kyrkoår och inte på att Jesus bara skulle ha verkat

under ett enda år. Det är då också så att det är denna liturgiska anpassning som Paulus syftar på när han säger att "Jesus uppväcktes på tredje dagen enligt skrifterna" [enligt den Necenska trosbekännelsen].

Biskop Spong presenterar fem argument mot att påskberättelsen [uppståndelsen] skulle kunna vara en historisk händelse.

1. Lärjungarna blev inte medvetna om vad som hänt förrän efter det att de flytt till Galiléen.

2. Petrus tycks ha varit den som varit mest inblandad i vad som hände. Från hans förnekelse till hans upprättelse i Galiléen hade det förflutit en viss tid.

3. Att Jesus uppstått förknippades med kyrkans gemenskapsmåltid, nattvarden. Jesu sista måltid kunde inte bli liturgi förrän en viss tid passerat. Inte heller israeliterna firade påskmåltid förrän en tid efter "flykten från Egypten".

4. Uppståndelsen på tredje dagen innefattar ett brett tidsspektrum. Egentligen skulle det endast ha passerat 36 timmar enligt bibelberättelserna. De tre dagarna hänger i stället samman med den judiska traditionen om världens slut efter Harmageddon. Lärjungarna var judar och bör ha kunnat tolka händelserna utifrån denna tradition.

5. Att Jesus skulle lagts i en klippgrav är inte troligt eftersom han blev korsfäst som förbrytare.

Forts. i nästa nr av Communio

Semesterplaner

Absiden i ruinen är också ovanligt bred och djup, vilket tyder på att man haft ett stort Högaltare som man behöver i en domkyrka där många präster skulle rymmas vid altaret.

Kyrkan skulle alltså också ha haft en lång och bred byggnadsdel väster om centraltornet. Men detta verkar aldrig ha fullbordats. Man avbröt bygget efter att grundmurarna gjorts och gjorde den nuvarande västgaveln som finns synlig nära kyrkogårdsmuren vid Olofsgatan. Det blev alltså ett mycket kortare kyrkorum. Varför vet man inte, men en trolig förklaring är att domkyrkofunktionen och biskopssätet flyttade till Gamla Uppsala på 1130-talet.

Kontakter med England

Kyrkoruinen har i övrigt mycket ålderdomliga drag, t.ex. nyckelhålsformade trapetsoida fönster, ett typiskt anglosaxisk arkitektoniskt drag. Sigtuna hade många och nära kontakter med England. Teglet i S:t Olofs kyrkoruin kom dit på 1300 eller 1400-talet då man utvidgade dörröppningar och murade in valv. Tidigare hade man öppna trätakstolar eller plana innertak av träplankor spikade på undersidan av takstolarna. Sidoskeppen och korabsiden (altarnischen) hade redan från byggnadstiden ursprungliga murade valv av gråsten.

Alla gråstenskyrkor var under medeltiden putsade med murbruk på både in- och utsidan, d.v.s. det råa stenmurverket som vi ser idag, var alltså inte synligt utan täckt av ett slätt putslager.

De putsade ytterväggarna kunde under 1100-talet också vara bemålade, inte bara runt fönster och dörröppningar, utan också över hela murytorna. Ofta var den utvändiga väggfärgen rosafärgad med hjälp av järnockrapigment och inte alltid vit, som vi kanske tror.

Drygt 100 meter sydväst om S:t Olofs ruin alldeles invid Prästgatan, ser man ytterligare ett gråstens-torn. Det här är platsen för S:t Lars kyrkoruin från 1100- och 1200-talet. Vid första anblicken ser det bara ut som om det är resterna av kyrkans torn som finns synliga idag. Men så är det inte. Vid den stora runstenen på ruintomten kan man se en långsmal gräskulle, en förhöjning i marken som sträcker

sig bort mot tornet. I den långsmala förhöjningen kan man skymta gråstenar. Det här är resterna av kyrkans nordmur. Tyvärr har man inte haft resurser att göra utgrävningar på platsen, men av storleken på tornet och de dolda murresterna i förhöjningen, kan man dra slutsatsen att det var en betydande kyrkobyggnad. Man kan räkna med att kyrkan har varit minst 25 meter lång. Dessutom har man från 1600-talet teckningar och ett kopparstick som visar att ruinerna av kyrkan på den tiden var av betydande storlek.

S:t Lars, helgonet

Helgonet Laurentius, Lars på svenska som kyrkan är invigd till, var ett av de viktigaste skyddshelgonen i början av den nordiska medeltiden. Domkyrkorna i Lund och gamla Uppsala var invigda till hans ära. Många äldre medeltida kyrkor, (före 1300-talet) har S:t Lars som skyddshelgon. Laurentius var en diakon (en fornkristen präst) som levde och arbetade i romarrikets huvudstad i slutet av 200-talet. Han föll offer för förföljelser mot de kristna och enligt legenden torterades han först genom att bli grillad levande men helades genom ett mirakel men blev slutligen halshuggen. När man ser bilder av helgonet Lars, så visas han därför oftast med ett miniatyrgrillgaller i sin hand.

Gravgårdar och kyrkogårdar

Utanför stadsområdets norra del, bl.a. i den kuperade terrängen norr om S:t Lars ligger ett band av begravningsplatser, s.k. gravgårdar. Dessa användes av stadens befolkning under övergången mellan sen vikingatid och tidig medeltid (900-/1000-talet) då man ännu inte verkar ha haft begravingar i stadsområdet. Intressant att notera är att dessa utgör bevis för att både kristna och ickekristna levde sida vid sida i det allra tidigaste Sigtuna eftersom begravingarna innehåller både individer som begravts enligt fornnordisk tradition med gravgåvor tillsammans med personer helt utan gravgåvor, som var den kristna traditionen.

Redan under 1000-talet började man dock begrava de som var kristna på kyrkogårdar som låg omkring kyrkorna.

Tornförsedda kyrkor

S:t Olof, S:t Lars och S:t Per samt den till namnet okända kungsgårds-/biskopskyrkan på

Museitomten, har alla varit försedda med torn. Tornet är i medeltidens arkitektur ett tecken på makt och självständighet. Betydelsefulla kyrkor som domkyrkor och stadskyrkor försågs därför med ett torn som inte bara byggdes för att man skulle ha en plats för kyrkklockorna, utan också för att markera makt och prestige. Samma sak gäller de medeltida rådhusen i Europa. De är ofta försedda med torn, just för att visa stadens självständighet och makt. S:t Lars kyrka har troligtvis varit en av Sigtunas församlingskyrkor, d.v.s. delar av stadens befolkning, möjligen hela stadsbefolkningen, har här samlats till Gudstjänst under veckor och helgdagar.

Församlingskyrkor eller faktori-kyrkor

De övriga kyrkorna i Sigtuna har antingen varit kungsgårdskyrkor (privatkyrka för kungen och hans uppvaktning), domkyrkor (avsedd för biskopen och hjälppräster, som t.ex. S:t Olof eller kungsgårds/biskopskyrkan på museitomten), eller köpmanskyrkor s.k. faktori-kyrkor. Köpmans-/faktori-kyrkorna byggdes och fungerade som privatkyrkor för köpmannagillen. Sådana organisationer bestod av köpmän från olika delar av Europa som handlade med utgångspunkt från bl.a. Sigtuna, som i tidig medeltid var en betydelsefull handelsstad. Ett annat exempel på en nordisk tidigmedeltida stad där det fanns köpmansgillen och faktori-kyrkor är Visby på Gotland.

I Sigtuna vet vi genom runstens-inskrifter, att det åtminstone fanns ett Frisergille en organisation för de köpmän som kom från Frisland, ett område vid södra Nordsjökusten nära gränsen mellan nuvarande Holland och Tyskland. Man tror också att det fanns ett ryskt köpmansgille och möjligtvis tillhörde någon av Sigtunas inte längre synliga medeltidskyrkor det ryska köpmansgillet. Man vet genom arkeologiska fynd och dokument att kontakterna till det ryska området var intensiva under framförallt 1000-talet och 1100-talet. Bland annat knöts kontakterna tidigt mellan Sigtuna/Sverige, den svenska kungaätten och de ryska furstarna i Novgorod och Kiev genom giftermålet mellan Olof Skötkonungs dotter Ingegerd och storfursten Jaroslav av Kiev/Novgorod.

LIBERALA KATOLSKA KYRKAN

Biskopsämbetet: Regionalbiskop Sten-Bertil Jakobson, Solrosgatan 16, 722 45 Västerås,
tel 021-33 34 70, mob 070-536 65 37, e-post regionary@lkk.se
Generalvikarie Biskop-Elect Krister Fast tel 070-677 99 82, krister.fast@lkk.se

STOCKHOLM

S:t Mikael och Alla Änglars församling.
Flottbrovägen 5, Stora Essingen, 112 64 Stockholm,
tel 08-6562665.
e-post: skt.mikael@lkk.se.
Plusgiro 5 58 95-7.
Ansvarig församlingspräst:
Krister Fast, Filipstadsbacken 60,
723 43 Farsta, 070-677 99 82

GÖTEBORG

Se Stockholm

AVESTA

S:t Staffans Kyrkogrupp.
Se Stockholm

NORRKÖPING

S:t Franciskus kyrkogrupp
Se Stockholm

SKÅNE

S:t Rafaels Kyrkogrupp.
Se Stockholm

UPPSALA-SALA

Maria församling.
Se Stockholm

VÄSTERÅS

Maria församling.
Ansvarig församlingspräst biskop
Sten-Bertil Jakobson, Solrosgatan
16, 722 45 Västerås, tel 021-33 34
70.

Bankkonto: LKK Maria församling
Cnr 6546 Kontonr 962452718

GULLSPÅNG

S:t Rafaels kyrkogrupp
c/o Carina Carlström, Östergat. 11
547 31 Gullspång
tel 073-567 83 40

SAMFUNDET LIBERALA KATOLSKA KYRKAN I SVERIGE

Ordf. Sten-Bertil Jakobson,
Solrosgatan 16, 722 45 Västerås,
021-33 34 70.

Bankgiro: 5255-8061

LKK INTERNATIONELLT

The Liberal Catholic Church
17 Old Gloucester Steel
London WC1N 3AF
United Kingdom
e-mail: PresidingBishop@LCC.world
Presiding bishop Michael Warnon

Information om kyrkan och församlingarnas verksamhet kan du få på Internet:

www.lkk.se

Communio är organ för den svenska grenen av Liberala Katolska Kyrkan och utkommer med fyra nummer per år.

Ansvarig utgivare:
Sten-Bertil Jakobson,
tel 070-536 65 37.

Redaktion och expedition:
Solrosgatan 16, 722 45 Västerås.
E-post: communio@lkk.se

Tankefrihet och rätt att ge uttryck för den är en fundamental princip i LKK. Kyrkan själv är inte ansvarig för gjorda påståenden eller uttryckta uppfattningar i denna tidning, bara när de är betecknade "officiellt".

Sista manusdag för nr 3-2021 är den 8 oktober 2021.

Aktuell LKK-litteratur

Liturgi 3:e upplagan.....	135 kronor
Psalmbok.....	55 kronor
LKK:s egna särpsalmer samt liturgiska psalmer och gradualer som ingår i kyrkans liturgi	
Principförklaring och kort lärosammanfattning.....	20 kronor
99 frågor och svar om Liberala Katolska Kyrkan	50 kronor
Kristen Gnosis.....	160 kronor

All försäljning sker i församlingarna och kyrkogrupporna

Upplev mässan

i Skt Mikael och Alla Änglars kyrka i din mobil. läsplatta eller dator. Församlingen sänder live via Facebook. Om du inte har, så skaffa ett Facebook-konto och logga in på Liberala Katolska Kyrkan.